

IN.EM.Y. - ΕΣΕΕ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΣΕΕ

Εξελίξεις στην Οικονομία & στο Εμπόριο

**ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
INEMY – ΕΣΕΕ**

ΔΕΛΤΙΟ 7 | ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2017

“Οι απόψεις στο παρόν Δελτίο είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα της ΕΣΕΕ. Η ΕΣΕΕ δε φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια και πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει το Δελτίο”.

Σταθεροποίηση του τζίρου μετά τη μη ικανοποιητική πορεία του στη διάρκεια του τελευταίου Αυγούστου

Σύμφωνα με το μηνιαίο δελτίο του ΙΝΕΜΥ, οι κυριότερες οικονομικές εξελίξεις για το μήνα Νοέμβριο του 2017, τόσο στον κλάδο του Εμπορίου όσο και στην ελληνική οικονομία εν γένει, συνοψίζονται ως εξής:

- Οριακή μηνιαία μείωση/Ετήσια πτώση του τζίρου - εκτός καυσίμων - στο Λιανικό Εμπόριο.
- Καταγραφή αρνητικού ισοζυγίου ρών μισθωτής απασχόλησης (Εργάνη) στον ιδιωτικό τομέα.
- Συρρίκνωση του ελλείμματος ισοζυγίου αγαθών, τόσο σε μηνιαία όσο και σε ετήσια βάση.
- Μείωση της αξίας των ακάλυπτων επιταγών τόσο σε μηνιαία όσο και σε ετήσια βάση – Μηνιαία αύξηση /ετήσια μείωση της αξίας των απλήρωτων συναλλαγματικών.
- Περαιτέρω αποκλιμάκωση του ποσοστού ανεργίας σε μηνιαία όσο και σε ετήσια βάση.
- Οριακή μηνιαία μείωση/ετήσια αύξηση του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή/επιπέδου τιμών.

Ανάκαμψη σε σύγκριση με τον τελευταίο μήνα του καλοκαιριού παρουσίασε το εμπορικό ισοζύγιο αγαθών, το Νοέμβριο του 2017 (μήνας αναφοράς Σεπτέμβριος 2017), ενώ μηνιαία στασιμότητα κατέγραψε ο εποχικά διορθωμένος ΔΚΕ στο Λιανικό εμπόριο. Πιο συγκεκριμένα, η άκρως ανησυχητική διόγκωση των εισαγωγών, μία παράμετρος που είχε επισημανθεί και στο προηγούμενο μηνιαίο δελτίο του Οκτωβρίου, περιορίστηκε δραστικά, ενώ σε συνδυασμό με την παράλληλη αξιοσημείωτη μηνιαία τόνωση των εξαγωγών, το έλλειμμα διαμορφώθηκε σε χαμηλά επίπεδα. Βεβαίως, η συγκεκριμένη εξέλιξη απομένει να επιβεβαιωθεί και στους επόμενους μήνες προκειμένου να εξαχθούν ασφαλέστερα συμπεράσματα, αναφορικά με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων. Στη σταθερά πτωτική για ακόμη έναν μήνα πορεία της ανεργίας, που όμως χαρακτηρίζεται από εγγενείς αδυναμίες και παραμέτρους που χρήζουν βελτίωσης, πρέπει να προστεθεί η θετική πορεία των καταθέσεων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, δείγμα της ομαλοποίησης της οικονομίας και σταδιακής αποκατάστασης της εμπιστοσύνης. Ωστόσο, αρνητική εξέλιξη συνιστά τόσο η διαμόρφωση αρνητικού ισοζυγίου προσλήψεων - απολύσεων/αποχωρήσεων μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα όσο και η προκύπτουσα σταδιακή εδραίωση των ελαστικών μορφών απασχόλησης.

Πίνακας 1: Συνοπτική απεικόνιση των βασικότερων μεγεθών της ελληνικής Οικονομίας και του Εμπορίου (μηνιαία δημοσίευση στοιχείων)

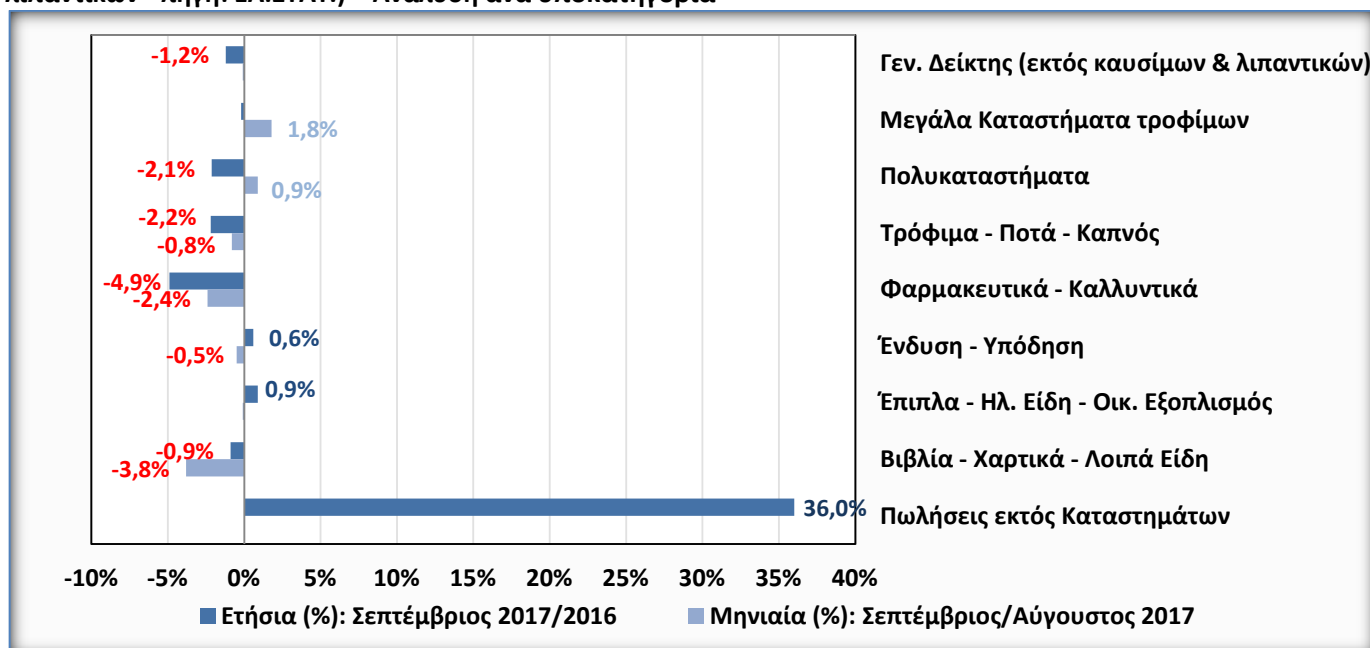
	Περίοδος αναφοράς	Μηνιαία (%)	Ετήσια (%)
1. Εναρμονισμένος ΔτΚ (ΕΛ.ΣΤΑΤ.)	Οκτώβριος 2017	- 0,1%	0,5%
2α. Αριθμός Απασχολομένων (Μηνιαία Έρευνα Εργατικού Δυναμικού - ΕΛ.ΣΤΑΤ.)	Αύγουστος 2017	+ 6.600 άτομα	+ 101.600 άτομα
2β. Αριθμός Ανέργων (Μηνιαία Έρευνα Εργατικού Δυναμικού - ΕΛ.ΣΤΑΤ.)		- 16.800 άτομα	- 141.300 άτομα
3α. Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Λιανικό Εμπόριο (Εποχικά διορθωμένος, εκτός καυσίμων - ΕΛ.ΣΤΑΤ.)	Σεπτέμβριος 2017	- 0,1%	- 1,2%
3β. Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο (Εποχικά διορθωμένος, εκτός καυσίμων - ΕΛ.ΣΤΑΤ.)		- 0,1%	-0,7%
4. Έλλειμμα Ισοζυγίου Αγαθών (ΤΤΕ)	Σεπτέμβριος 2017	-21,3%	-3,6%
α. Εξαγωγές αγαθών		20,2%	3,6%
β. Εισαγωγές αγαθών		1,0%	0,9%
5α. Αξία ακάλυπτων επιταγών (Τειρεσίας - (%) μεταβολές ποσών)	Οκτώβριος 2017	-32,0%	- 20,5%
5β. Αξία απλήρωτων συναλλαγματικών (Τειρεσίας - (%) μεταβολές ποσών)		12,5%	- 24,5%
6. Σύνολο καταθέσεων/ρέπος Ιδιωτικού τομέα (ΤΤε) α. Μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων	Οκτώβριος 2017	+ 1,11 δις € - 76 εκ. €	- 0,95 δις € + 2,81 δις €

Διάγραμμα 1: ΔΚΕ στο Λιανικό Εμπόριο – Σεπτέμβριος 2017 (Εποχικά διορθωμένοι, εκτός καυσίμων & λιπαντικών - πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

- Πτώση για δεύτερο συνεχόμενο μήνα κατέγραψε ο εποχικά διορθωμένος - χωρίς τα καύσιμα - ΔΚΕ στο Λιανικό Εμπόριο το Σεπτέμβριο του 2017, τόσο σε μηνιαία (οριακή μείωση: Σεπτέμβριος/Αύγουστος 2017: -0,1%), όσο και σε ετήσια βάση (Σεπτέμβριος 2017/2016: -1,2%). Σε όρους εννιαμήνου οι πωλήσεις των καταστημάτων λιανικής εξακολουθούν να κινούνται σε θετική τροχιά σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2016 (Α' εννιάμηνο 2017/2016: +2,3%), εξαιτίας κυρίως της ικανοποιητικής πορείας του δείκτη στη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του τρέχοντος έτους.
- Οι παραπάνω εξελίξεις δε συνάδουν ούτε με τη βελτίωση του ταξιδιωτικού ισοζυγίου κατά +17,2%, ούτε των ταξιδιωτικών εισπράξεων κατά +12,4% (στοιχεία ΤτΕ – Σεπτέμβριος 2017/2016) αλλά πολύ περισσότερο αποκλίνουν από τις εκτιμήσεις για ενίσχυση των προσδοκιών αναφορικά με την επιτάχυνση της ανάκαμψης της οικονομίας και σταδιακής αποκατάστασης της ομαλότητας. Η συνέχιση των εκπτώσεων και των προσφορών από ορισμένες επιχειρήσεις και μέσα στο Σεπτέμβριο, γεγονός που αποτυπώνεται στη σταθερότητα του Δείκτη Όγκου στο Λιανικό μεταξύ των μηνών Αυγούστου και Σεπτεμβρίου, είχε θετικό αντίκτυπο στην εσωτερική ζήτηση. Ωστόσο, αντίρροπα λειτούργησε το γεγονός πως ο Σεπτέμβριος αποτελεί παραδοσιακά μήνα διόγκωσης των φορολογικών επιβαρύνσεων για νοικοκυριά και επιχειρήσεις (2^η δόση του φόρου εισοδήματος & 1^η δόση ΕΝΦΙΑ).

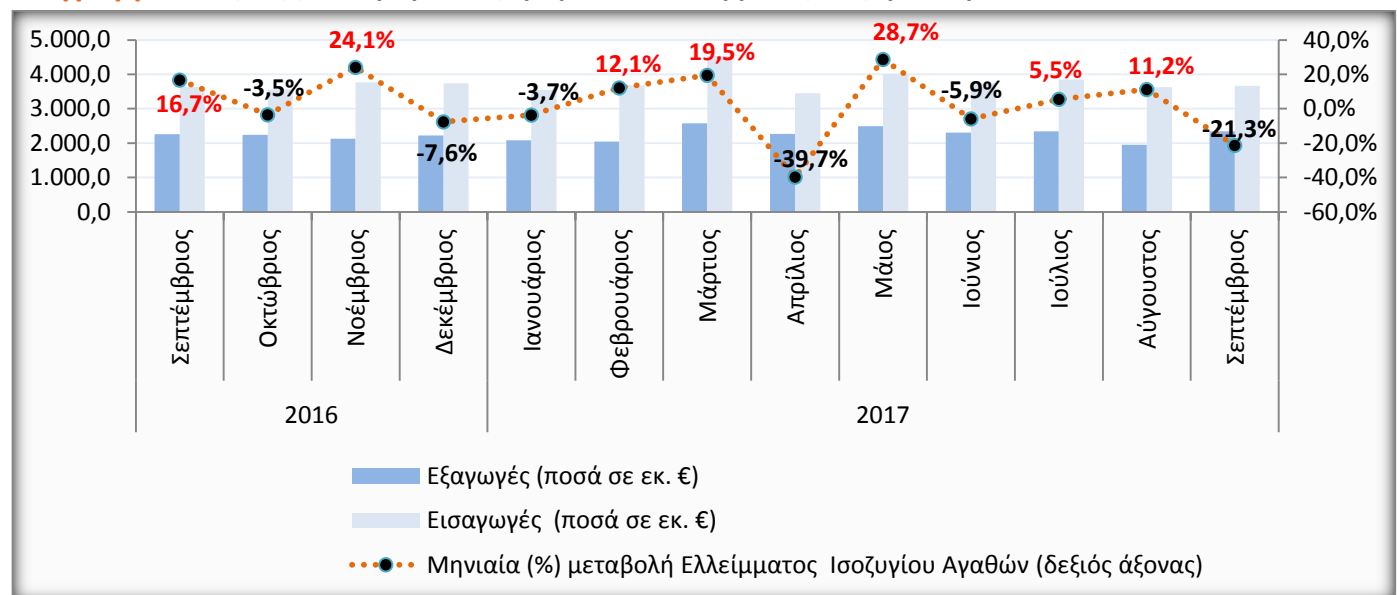
Διάγραμμα 2: ΔΚΕ στο Λιανικό Εμπόριο – Σεπτέμβριος 2017 (εποχικά διορθωμένοι, εκτός καυσίμων & λιπαντικών - πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.) – Ανάλυση ανά υποκατηγορία

Υποσημείωση Διαγραμμάτων 1-2: Τα δεδομένα της ΕΛ.ΣΤΑΤ. που απεικονίζονται στα παραπάνω διαγράμματα αφορούν επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου με ετήσιο κύκλο εργασιών - εξαιρουμένου του ΦΠΑ - άνω των 200.000 €.

- Τη μεγαλύτερη ετήσια ανοδική τάση καταγράφει η υποκατηγορία των «Πωλήσεων εκτός Καταστημάτων» (Σεπτέμβριος 2017/2016: +36,0%), απότοκο της συνεχώς αυξανόμενης αποδοχής των ηλεκτρονικών πωλήσεων από το καταναλωτικό κοινό. Στον αντίποδα τη μεγαλύτερη ετήσια μείωση πωλήσεων υπέστη ο κλάδος των «Φαρμακευτικών – Καλλυντικών» (Σεπτέμβριος 2017/2016: -4,9%), ενώ σε σχέση με τον Αύγουστο του τρέχοντος έτους τα «Μεγάλα Καταστήματα τροφίμων» σημείωσαν τη μεγαλύτερη αύξηση τζίρου. Η εν λόγω μεταβολή αποδίδεται στη μεγαλύτερη προτίμηση των καταναλωτών στα Σούπερ μάρκετ, σε σύγκριση με τα μικρότερου μεγέθους καταστήματα («Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός», Σεπτέμβριος/Αύγουστος 2017: -0,8%). Παράλληλα, πρέπει να επισημανθεί το γεγονός πως η μηνιαία μείωση του γενικού ΔΚΕ της υποκατηγορίας «Βιβλία – Χαρτικά – Λοιπά Είδη» (Σεπτέμβριος/Αύγουστος 2017: -3,8%), οφείλεται στην εποχική διόρθωση των στατιστικών στοιχείων. Χωρίς αυτή την παρέμβαση, η συγκεκριμένη ομάδα λιανικού εμφανίζει για την ίδια χρονική περίοδο αύξηση (+7,6%), όπως άλλωστε είναι αναμενόμενο εξαιτίας της έναρξης της σχολικής περιόδου. Ωστόσο, τα εποχικά διορθωμένα στοιχεία υποδηλώνουν την καλύτερη πορεία που θα μπορούσε να είχε διαγράψει ο συγκεκριμένος υποκλάδος.

Διάγραμμα 3: Εξέλιξη Εισαγωγών, Εξαγωγών και Ελλείματος Ισοζυγίου Αγαθών (Σεπτέμβριος 2017 – Πηγή ΤτΕ).

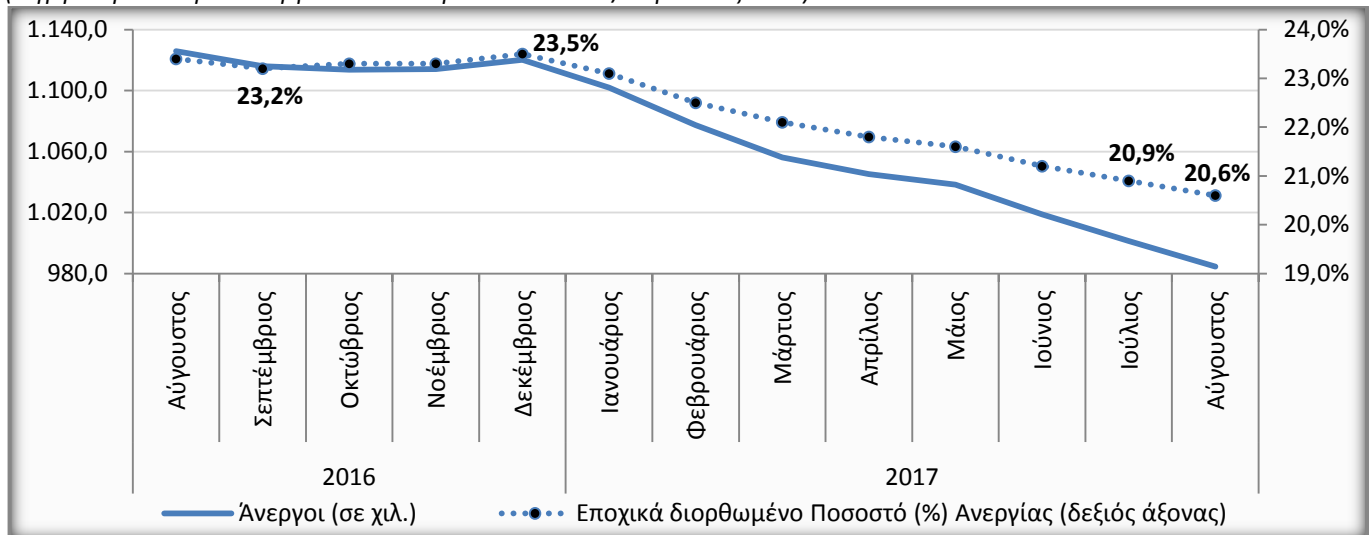

Υποσημείωση Διαγράμματος 3: Η βελτίωση του ελλείματος του ισοζυγίου αγαθών απεικονίζεται με αρνητικές μεταβολές στη διαγραμματική παρουσίαση (μαύρη απόχρωση) και η επιδείνωση με αντίστοιχες θετικές (κόκκινη απόχρωση).

- Αισθητή βελτίωση παρουσίασε το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών το Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους, με αποτέλεσμα να καταγράψει σημαντική μείωση σε μηνιαία βάση (Σεπτέμβριος/Αύγουστος 2017: -21,3% ή -357 εκ. €) και αντίστοιχη, μικρότερης έντασης, ετήσια υποχώρηση (Σεπτέμβριος 2017/2016: -3,6% ή -49,5 εκ. €). Η δεύτερη καλύτερη επίδοση που σημειώθηκε στη διάρκεια του 2017, μετά από εκείνη του προηγούμενου Απριλίου (-1,32 δις € έναντι -1,18 δις €), οφείλεται στη σημαντική μηνιαία αύξηση των εξαγωγών (+20,2% ή +394,2 εκ. €), η οποία συνοδεύτηκε από την ταυτόχρονη αλλά κατά πολύ μικρότερη άνοδο των εισαγωγών (+1,0% ή +37,2 εκ. €). Στο μικρό ρυθμό αύξησης της εισαγωγικής δραστηριότητας συνετέλεσε η συρρίκνωση του ελλείματος του ισοζυγίου καυσίμων, το οποίο διαμορφώθηκε στα -155,0 εκ. € το Σεπτέμβριο του 2017, καταγράφοντας αξιοσημείωτη βελτίωση σε σχέση με τον τελευταίο καλοκαιρινό μήνα (Αύγουστος 2017: -579,4 εκ. €).
- Η προαναφερθείσα θετική εξέλιξη δε στάθηκε ικανή να περιορίσει την ετήσια διόγκωση του ελλείματος του εμπορικού ισοζυγίου σε όρους εννιαμήνου (-13,7 δις € - Α' εννιάμηνο 2017/2016: +13,1% ή +1,59 δις € έλλειμμα). Το πρόβλημα εντοπίζεται στο γεγονός πως ενώ η ποσοστιαία αύξηση των εξαγωγών υπερβαίνει την αντίστοιχη των εισαγωγών, σε απόλυτους όρους οι τελευταίες υπερिशύουν κατά περίπου 1,6 δις €. Συνεπώς, ενώ καταγράφεται βελτίωση της εξωστρέφειας των ελληνικών προϊόντων, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην υποκατάσταση πληθώρας εισαγόμενων προϊόντων από αντίστοιχα εγχώρια παραγωγή. Η σταδιακή χαλάρωση των Capital Controls και η ενίσχυση της καταναλωτικής δαπάνης στη διάρκεια του 2017, ως συνέπεια των τάσεων σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας, έχουν συντελέσει σε σημαντικό βαθμό στην αύξηση της ζήτησης και της συνακόλουθης ενίσχυσης των εισαγωγών.

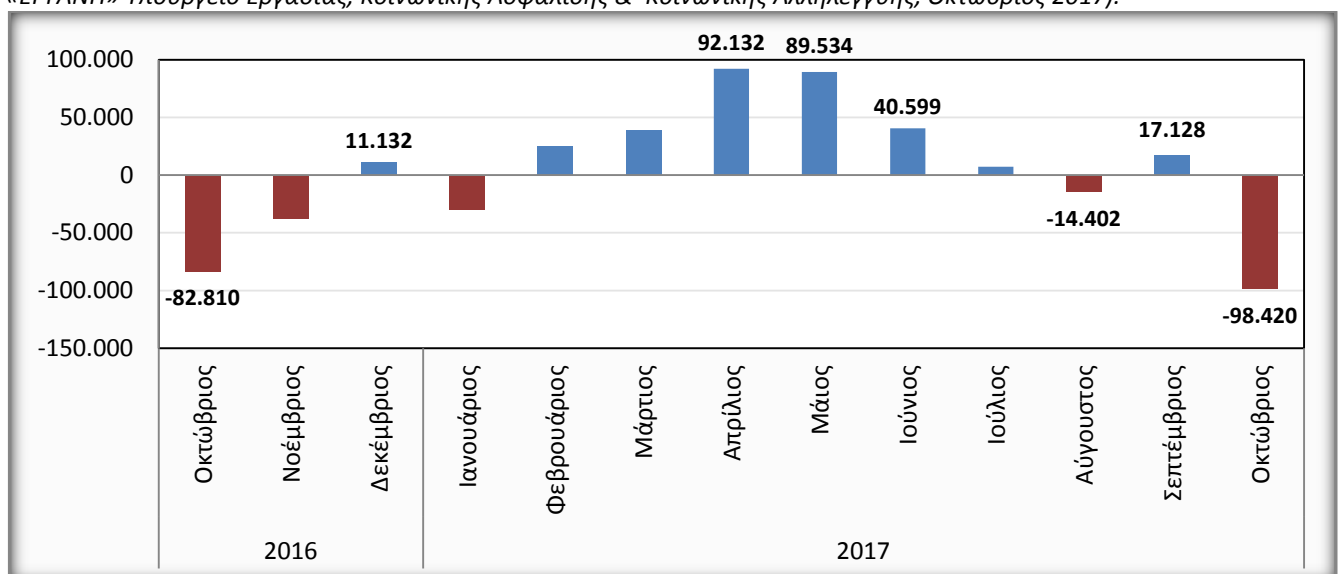
Διάγραμμα 4: Μηνιαία εξέλιξη του εποχικά διορθωμένου ποσοστού Ανεργίας & του αριθμού των Ανέργων

(Πηγή: Μηνιαία Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: ΕΛ.ΣΤΑΤ./Αύγουστος 2017).

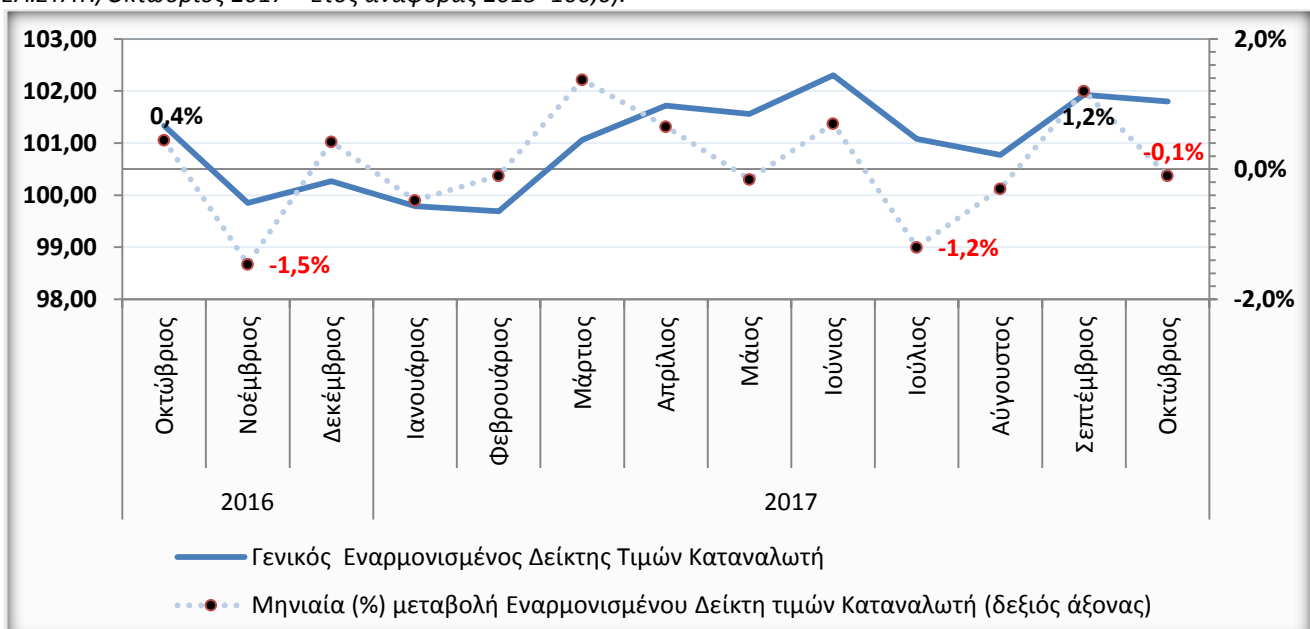
- Για όγδοο συναπτό μήνα συνεχίστηκε η πτωτική, από την αρχή του έτους, πορεία του εποχικά διορθωμένου ποσοστού ανεργίας. Πιο συγκεκριμένα, στη διάρκεια του Αυγούστου 2017 η ανεργία διαμορφώθηκε στο 20,6% από 20,9% τον Ιούλιο του τρέχοντος έτους, με τον απόλυτο αριθμό των ανέργων να υποχωρεί για πρώτη φορά μετά τον Οκτώβριο του 2011 σε επίπεδα χαμηλότερα του 1 εκ. ατόμων (984.500 άτομα, Αύγουστος 2017/2016: - 141.300 άτομα).
- Η συρρίκνωση του ποσοστού ανεργίας κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες στο διάστημα Ιανουαρίου – Αυγούστου 2017, αποδίδεται σε μεγάλο βαθμό στη βελτιωμένη - σε σχέση με πέρυσι - τουριστική κίνηση, η οποία κορυφώθηκε τον τελευταίο καλοκαιρινό μήνα. Εντούτοις και παρά το γεγονός πως η αποκλιμάκωση της ανεργίας αφορά όλες τις ηλικιακές ομάδες, τα επίπεδα της ανεργίας παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, μία εξέλιξη που καθιστά αναγκαία την εφαρμογή μέτρων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και δη της μικρομεσαίας. Ενδεικτικότερα όλων, η γενικευμένη/εκτεταμένη παροχή κινήτρων που εστιάζουν στη μείωση των εργοδοτικών εισφορών και στην ταυτόχρονη επιδότηση των αντίστοιχων των εργαζομένων, για ένα εύλογο χρονικό διάστημα, μέχρι δηλαδή η παρατηρούμενη σε επίπεδο δεικτών ανάκαμψη να διαχυθεί και να γίνει αισθητή στην πραγματική οικονομία.

Διάγραμμα 5: Ροές μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα (σε άτομα, πηγή: Πληροφοριακό Σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ» Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Οκτώβριος 2017).

- Αρνητικό ρεκόρ σημειώθηκε στο ισοζύγιο προσλήψεων – απολύσεων/αποχωρήσεων μισθωτής απασχόλησης τον Οκτώβριο του τρέχοντος έτους (Πληροφοριακό σύστημα Εργάνη), καθώς η καθαρή απώλεια 98.420 θέσεων συνιστά τη χειρότερη επίδοση από το 2001 μέχρι σήμερα. Αντιθέτως, η θετική εικόνα του πρώτου δεκαμήνου του τρέχοντος έτους, συνιστά την καλύτερη επίδοση δεκαμήνου έτους από το 2001 μέχρι σήμερα, με συνέπεια την υπερίσχυση των νέων προσλήψεων μισθωτών στον ιδιωτικό τομέα κατά 167.451 άτομα.
- Η απογοητευτική εικόνα του Οκτωβρίου, έγκειται σε μεγάλο βαθμό στην έντονη εποχικότητα που παρατηρείται κάθε χρόνο τη συγκεκριμένη εποχή, καθώς η παρέλευση της θερινής περιόδου συνδυάζεται κατά βάση με εκτεταμένες απολύσεις/αποχωρήσεις, κυρίως στον τουριστικό κλάδο. Ενώ λοιπόν η προαναφερθείσα εξέλιξη μπορεί να θεωρηθεί και ως αναμενόμενη, εκείνη η παράμετρος που προκαλεί ολόένα και αυξανόμενο προβληματισμό αποτυπώνεται στην παγιοποίηση των ευέλικτων μορφών απασχόλησης, Ειδικότερα, οι νέες συμβάσεις εκ περιτροπής και μερικής απασχόλησης ανέρχονται στο 62,3% επί του συνόλου, την ίδια στιγμή που έναν μήνα πριν (Σεπτέμβριος 2017) το συγκεκριμένο ποσοστό υπολογίζονταν στο 60,3%. Η διαρκής συρρίκνωση των νέων προσλήψεων πλήρους απασχόλησης και η υποκατάστασή τους από περισσότερο ευέλικτες μορφές, σε συνάρτηση με τα χαμηλά επίπεδα αμοιβών και τα υψηλά, αν και με τάσεις μείωσης, επίπεδα ανεργίας, αποτελούν τροχοπέδη τόσο στην προσπάθεια ομαλοποίησης της κατάστασης των ασφαλιστικών ταμείων όσο και στο ύψος των συντάξεων.

Διάγραμμα 6: Εξέλιξη του Γενικού Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ./Οκτώβριος 2017 – Έτος αναφοράς 2015=100,0).

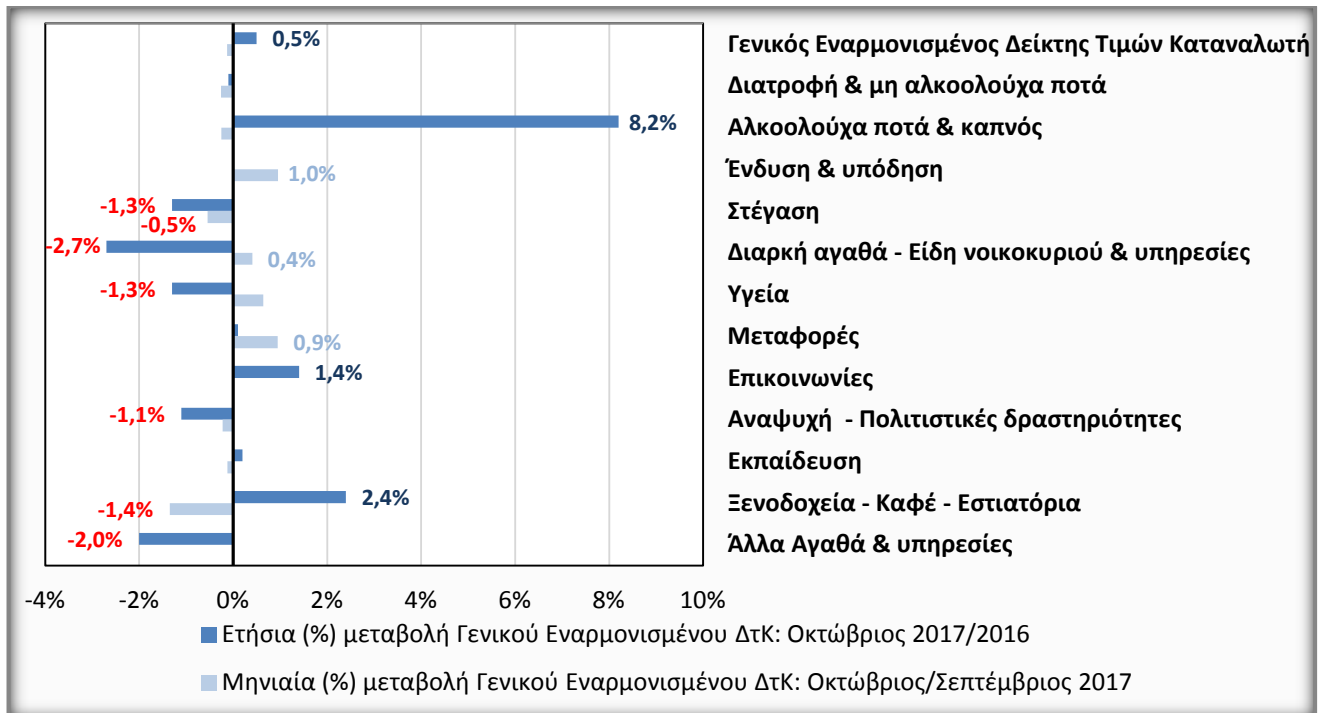

Υποσημείωση Διαγράμματος 6: Η επιλογή του Εναρμονισμένου ΔTK έναντι του εθνικού ΔTK, αποσκοπεί στη μεγαλύτερη συγκρισιμότητα των στοιχείων για τον πληθωρισμό των Κρατών – Μελών της Ε.Ε. και στην επίτευξη του κριτηρίου σύγκλισης της σταθερότητας των τιμών.

- Οριακή μηνιαία υποχώρηση (Οκτώβριος/Σεπτέμβριος 2017: -0,1%) και ετήσια άνοδο (Οκτώβριος 2017/2016: +0,5%), κατέγραψε ο Εναρμονισμένος ΔTK τον Οκτώβριο του 2017. Η ετήσια σύγκριση του δείκτη, αποτελεί τη χαμηλότερη αυξητική επίδοση στη διάρκεια του τρέχοντος έτους, μία εξέλιξη που υπολείπεται σε σημαντικό βαθμό από τις μέσες επιδόσεις των Κρατών – Μελών τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (+1,7%) όσο και της Ευρωζώνης (+1,4%). Η παραπάνω εξέλιξη υποδηλώνει πως η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων σε όρους τιμής εξακολουθεί να βελτιώνεται.
- Η μικρή ετήσια άνοδος του επιπέδου των τιμών, οφείλεται κατά κύριο λόγο στην παρατεταμένη επίδραση της αυξημένης έμμεσης φορολογίας σε προϊόντα ευρείας κατανάλωσης, ενώ για αρκετές υποκατηγορίες παρατηρούνται μικρότερες μειώσεις τιμών, ένδειξη της σταδιακής προσαρμογής της Αγοράς σε χαμηλότερα επίπεδα ισορροπίας.

Διάγραμμα 7: Εξέλιξη του Γενικού Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. /Οκτώβριος 2017 – Έτος αναφοράς 2015 = 100,0) - Ανάλυση ανά υποκατηγορία.

- Για ακόμη έναν μήνα η επίδραση της έμμεσης φορολογίας συνιστά καταλυτικό παράγοντα στην ετήσια αύξηση, έστω και αναιμική, του επιπέδου των τιμών. Πιο αναλυτικά, οι κατηγορίες των «Αλκοολούχων ποτών & καπνού» και η αντίστοιχη των «Ξενοδοχείων - Καφέ - Εστιατορίων» καταγράφουν για πέμπτο στη σειρά μήνα, τις κυριότερες αυξητικές επιδόσεις, με +8,2% και +2,4% αντίστοιχα. Αντιθέτως και σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2016 τάσεις σταθεροποίησης προκύπτουν για τους κλάδους των «Μεταφορών» και της «Ένδυσης & υπόδησης», η οποία όμως σε σχέση με το Σεπτέμβριο του 2017 εμφανίζει αύξηση 1,0%. Η συγκεκριμένη μεταβολή είναι πιθανό να οφείλεται στη δυνατότητα που δίνεται πλέον από το νέο θεσμικό πλαίσιο διενέργειας των ενδιάμεσων εκπτώσεων σε προγενέστερο χρονικό διάστημα του αρχικώς προβλεπόμενου (Σεπτέμβριος αντί Νοεμβρίου). Συνεπώς, η προκύπτουσα αυξητική μεταβολή του Οκτωβρίου μπορεί να ερμηνευτεί από την επαναφορά των τιμών στα πρότερα (προ εκπτώσεων) υψηλότερα επίπεδα.